

מידת ההוד מבטאת את ההודאה וההכרה במציאות האל

מידת ההוד - היא יכולת האדם לקבל את אשר קורה, מבלי להבין את הדברים בצורה השלימה שלהם. הביטוי הפשוט של להודות, הוא דווקא בדבר שלא מבינים אותו בצורה שלימה. מידת ההוד מבטאת את ההודאה וההכרה במציאות האלוקית הממלאת את הכול, למרות שלא משיג האדם ומרגיש - כיצד הכול בטל במציאות אל האל, הרי הוא מודה בקיומו. ובכלל זה, להודות לה' על כל הטובה שגומל עמנו.

שתי הוראות עיקריות יש להוד בלשון הקודש:

- האחד מלשון הודאה - כמו להודות ולהלל.

- השני נוי יופי - כמו הוד קדומים.

במידת ההוד האדם מבטל את רצונו ודעתו לזולתו, אשר מדריכו כיצד לנהוג. הנצח וההוד נקראים בשם "כליות יועצות" - היועצות מהי הדרך הטובה ביותר להשפיע בדרך שיוכל המקבל לקבל את השפעה. ספירת ההוד מייצגת גם את היופי החיצוני, כמובן. וגם הוא מצריך איפוק.

אהרן הכהן הוא כנגד מידת ההוד. המייחד את אהרון הכהן, המייצג ספירה זו, הוא האיפוק. הסובלנות והאיפוק של אהרון באו לידי ביטוי ביכולתו הנדירה להשכין שלום. הוא יכל לשמוע בסבלנות מלים קשות ביותר, ולאחר מכן, בעדינות וברוך לשבור כל התנגדות, בלי שהאחר היה נפגע. לכן עם ישראל אהב את אהרון, וכאשר מת, כולם הצטערו על כך, גם הגברים וגם הנשים.

ספירת ההוד, וההתגברות על כעסים ועל גאווה - מייצגת גם את היכולות להודות: גם לומר את האמת, ולהודות גם בדברים שאינם נוחים לנו, והן לומר תודה, ולהודות על טובה שקיבלת מאחרים. זה יופיו של האדם, שאינו מנכס כל הצלחה לעצמו, ויודע להודות ולפרגן לאחרים.

כאשר מידת ההוד נפגמת ע"י בני האדם, הופכות אותיות הוד לאותיות דוה, והתיקון האמיתי בסוד הפסוק במגילת רות: "ותלכנה שתיהן יחדיו". כיצד מתקנים את הדוה להוד? ע"י שלוקחים את האות ו' ומכניסים אותה בתוך החלל של האות ד' ובכך הופכים את האות ד' לאות ה', ואז המילה הוד משתנה לפעמיים ה' דהיינו ה' ה' והמילה הוד ודוה מתבטלות, ופעמיים ה' זה אחד משמותיו של הקב"ה, ובכך הדוה חוזרת לקדמותה למילה הוד..

חג חנוכה קשור במידה האלוקית הנקראת הוד. ביום ל"ג בעומר מתגלה מידת ההוד שבהוד וסימל אותה אהרון הכהן וממשיכו הילל הזקן שאמר: "הוי מתלמידיו של אהרון הכהן, אוהב שלום, רודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה".

ל"ג בעומר יחול בספירת הוד שבהוד. המפרשים מעמיקים בנושא זה, שיש לו משמעות, (ב"לב שמחה" הוסיף גם ש"ל"ג בעומר' הוא בגימטריא "זהו הוד שבהוד", עם היום עצמו) ולהלן תמצית דבריהם. עיקר תיקון ימי הספירה הוא תיקון השבע מידות הידועות, מידה אחת בכל שבוע. בשבוע החמישי אנו מתרכזים במידת הוד. יום חמישי של השבוע במידת הוד, הוא **לג בעומר**, והוא הוד שבהוד.

המילה "הוד" היא לשון הודאה, ו"הוד שבהוד" הוא הודאה על ההודאה. בעל התניא ("שער לג בעומר) מבאר הדברים האלה: "הנה יש שתי מדרגות בהודאה, הראשון, ההודאה אשר באה מצד ההשגה והדעת,

כמו אדם שמשיג ומכיר בעצם גדלות ורוממות המלך וכיוצא, יודה בהודאה שכן הוא מצד שמכיר ומבין. אמנם יש בחינת הודאה למטה מזו, והוא ההודאה שלמטה מן הדעת, והיינו כאשר אין ביכולת השגתו להשיג ולהכיר כלל בעוצם הגדולה והחכמה כמו שהוא, רק שיודע ומכיר שהוא מופלא בחכמה, וצריך להודות לו בהודאה ושבח גדול, וכמו שיודה גם העני בגדלות המלך, אף על פי שאינו מכיר במהות הגדולה כמו שהיא, אלא שמודה שצריך להודות ולשבח לגדולה זו".

יוצא מזה, שכל ההודאות שלנו להשי"ת הן בבחינה השניה, כעני המודה בגדולת המלך, כי הודאה עצמה מצד השגתנו אינה קימת כלל בהשגתנו לעומת האין סוף ברוך הוא. בל"ג בעומר אנו חייבים להשפיל עצמנו ולהכיר בשפלות ערכנו כרחוקים מכל השגת הבורא, ואף אם תעלה השגתנו עד לשיא ההשגות לא הגענו אלא לבחינה השניה של הודאה.

זאת ועוד כותב בעל התניא: "כלל גדול בכל מקום, דכל אור היותר עליון לא יוכל לבוא בגילוי למטה כי אם במדריגה היותר תחתונה דוקא, ובמדריגה שאינו בשפלות המדריגה כל כך לא יוכל לבוא אותו אור במתגלות. הנה אחר שיום ל"ג בעומר שהוא בחינת הוד שבהוד הוא היותר אחרון במדריגה, (שספירות יסוד ומלכות הבאים לאחר ספירת הוד אין אלא מידות כוללות), על כן בכל זה מובן הטעם לבחינת הילולא דרשב"י ע"ה שהיה בל"ג בעומר דוקא".

הוד והודאה

מובא בספרים כי היוונים פגמו במידת ההוד ומתתיהו תיקן פגם זה. מידת ההוד היא אחת ממידותיו- הנהגותיו של הקב"ה בעולמו, וננסה לבאר במעט מה עניינה...

הגמרא[1] שואלת: "מאי חנוכה?" ומבאר רש"י: "על איזה נס קבעוה" ועונה הגמ': "דת"ר: בכ"ה בכסלו יומי דחנוכה תמניא אינון...שכשנכנסו יוונים להיכל, טמאו כל השמיים שבהיכל, וכשגברה מלכות בית חשמונאי ונצחום בדקו ולא מצאו אלא פך אחד של שמן שהיה מונח בחותמו של כה"ג, ולא היה בו להדליק אלא יום אחד נעשה בו נס והדליקו ממנו שמונה ימים, לשנה אחרת קבעום ועשאו ימים טובים בהלל והודאה". אם כן, הסיבה שבגינה תקנו חז"ל את חנוכה היתה, לפי הברייתא, משום נס פך השמן. אמנם בנוסח "על הניסים" שנקבע להיאמר בברהמ"ז ובתפילה לא מוזכר ענין זה של נס פך השמן[2], אלא רק ענין הישועה מן המלחמות ביוונים. מה פשר הבדל זה שבין הברייתא בגמ' ובין הנוסח ב"על הניסים"? וכמו כן מדוע תקנו חז"ל לעשות ימים אלו "בהלל והודאה", ולא תקנו לעשותם ימי משתה ושמחה כשאר ימים טובים וכמו בפורים[3]?

קודם שנבין שאלו אלו ננסה לבאר מה היתה עיקר מלחמתם של היוונים בעם ישראל.

מובא בספרים [4] כי היוונים פגמו במידת ההוד ומתתיהו תיקן פגם זה.

מידת ההוד היא אחת ממידותיו-הנהגותיו של הקב"ה בעולמו, וננסה לבאר במעט מה עניינה.

משה רבנו מבקש מן הקב"ה, ערב הכניסה לארץ: "יפקד ה' אלוקי הרוחות לכל בשר איש על העדה"[5] ונענה ע"י הקב"ה: "קח לך את יהושע בן-נון...ונתתה מהודך עליו למען ישמעו כל עדת בני

ישראל". מהו אותו הוד? אונקלוס מתרגם: "ותתן מזיוך עלוהי" ומבאר רש"י: "זה קירון עור פנים".

מהו מקורו של זיו זה?

הרמח"ל[6] מבאר שיש באדם שני חלקים, גוף ונשמה, גשמיות ורוחניות, אך ישנו באדם גם מרכיב שלישי: "יש דבר אחד נמצא מהתחברות שניהם - הוא זיו הפנים...שזהו המשתנה החי מן המת...ולא זו בלבד, אלא שמחשבת הלב נראית בו". זיו הפנים אינו מן הגוף, שכן לאחר המוות הוא נעלם, וכן אינו מן הנשמה, שכן היא כולה רוחנית, אלא הוא שילוב של הנשמה והגוף. זיו זה הוא האופן והמידה בה מתגלה הנשמה דרך הגוף, הוא הביטוי החיצוני של המדריגה הרוחנית בה נמצא האדם.

זהו ההוד, ביטוי חיצוני למציאות רוחנית פנימית, גילוי הרוחניות בכלים גשמיים[7].

עפי"ז ניתן להבין את טענת המלאכים[8]: "חמדה גנוזה יש לך...ואתה מבקש ליתנה לבשר ודם 'תנה הודך על השמים'!". המלאכים לא הבינו כיצד יכולה רוחניות טהורה להתחבר בגשמיות, אך תשובת משה היתה, שדווקא דרך המציאות הגשמית יכול להיות גילוי מלכות ה' באופן מושלם יותר.

ובאופן זה ניתן להסביר את דרשת הגמ"ר[9] על הפס' [10]: "לך ה' הגדולה והגבורה...וההוד" "וההוד- זה ביהמ"ק", שכן ביהמ"ק הוא המקום שבו כל המציאות הגשמית- דומם, צומח חי ומדבר, מקבלת משמעות ותיקון רוחני.

אמנם, סכנה גדולה טמונה במידה זו. יכול אדם להתנהג בכל מעשיו כצדיק גמור ולהראות כלפי חוץ (ולעיתים אף לעצמו) שהוא עובד ה' באמת, אף שבתוכו אין כוונתו לעבודת ה', ולעיתים אף מתכוון הוא להרחיק ולהתרחק מן הקב"ה.

כעין זה מצינו אצל יוון, שכן מצד אחד משנה מפורשת היא[11]: "רשב"ג אומר: אף בספרים לא התירו שיכתבו אלא יונית"[12], ומסבירה הגמ"ר[13] שהוא משום: "יפת אלוקים ליפת וישכון באהלי שם - יפיותו של יפת תהא באהלי שם", ומצד שני מצינו שגזרו חז"ל[14]: "ארור אדם שילמד לבנו חכמת יונית". תרבות יוון היתה כולה הצגה יפה ומושכת של תורת חיים וחכמה מעוותת, היא מיקדה את ההתייחסות להתנהגות החיצונית, הן מבחינה גופנית - ספורט, והן מבחינה אינטלקטואלית - פילוסופיה, כשהיא מתעלמת ומזניחה בידועין את פנימיותו של האדם והעולם.

ולכן, כאשר החכמה-הפנימיות בנויה על אדני הקודש, ולא על חכמה יונית, השימוש ביפיותו של יפת וביופי החיצוני, לא זו בלבד שהוא מותר אלא אף מפאר את הקודש.

היוונים ביקשו במעשיהם לקעקע ולעקור את הקודש והרוחניות מן ההופעה החיצונית והגשמית שלו, ובזה נלחמו בהם מתתיהו ובניו.

הוד והודאה, לא לחינם מילים דומות הן.

"לאה תפסה פלך הודיה, לפיכך זכתה ויצאו ממנה בעלי הודיה, יהודה ויכר יהודה ויאמר: צדקה, ממני"[15], ולכאורה אין קשר בין שתי ההודאות, שכן לאה אמרה: "הפעם אודה את ה'", ואילו יהודה הודה על האמת?

אלא שענין ההודאה, שורש אחד לו, הכרה במציאותו והשגחתו של הקב"ה בעולמו. מכח זה יודה

האדם על האמת (שכן "לית אתר פנוי מיניה" והוא העד) ולכן יודה לו על כל הטוב אשר גמלו.
ההוד, הוא עובדה של התערבות רוחנית בתוך עולמנו הגשמי, ההודאה היא המידה של הכרתנו בעובדה זו.

בעזרת הגדרות אלו נוכל להבין את השאלות בהן פתחנו.

הרמב"ן מלמדנו[16]: "מן הניסים הגדולים המפורסמים, אדם מודה בניסים הנסתרים, שהם יסוד התורה כולה". הניסים הגדולים הם כל אותם מאורעות ותופעות אותן אי אפשר להסביר בכלים טבעיים שגרתיים, ובהן ברור לכל כי יד ה' היא הפועלת, אך הניסים הנסתרים הם כל אותן תופעות ומאורעות שגרתיים וטבעיים, אותם אנו חווים מדי יום בדרך הטבע. ואף ששניהם בבחינת ניסים, כיוון שאלו הראשונים גלויים, רק מכוחם ניתן לעמוד על גודל הניסים הנסתרים.

הרמב"ם כותב[17]: "מצוות נר חנוכה, מצווה חביבה היא עד מאוד, וצריך אדם להיזהר בה כדי להודיע הנס, ולהוסיף בשבח האל והודיה לו על הניסים שעשה לנו".

מדוע פותח הרמב"ם בלשון יחיד 'נס' ומסיים בלשון רבים 'הניסים'?

מבאר הר' פרידלנדר[18] שיש לדייק בשאלת הגמ' "מאי חנוכה?" והסביר רש"י "על איזה נס קבעוה", קביעת חנוכה היתה רק על נס פך השמן שכן היה זה נס גלוי לעין כל ורק על נס גלוי ניתן לייסד מועד, ובזה חייב הרמב"ם "להודיע הנס" – לשון יחיד. אמנם, ניסים רבים נעשו לנו בזמן החשמונאים, בזמן המלחמה, אך כולם נסים נסתרים, כולם הופעה והתערבות אלוהית בתוך המציאות הטבעית, ועל ניסים אלו תיקנו חז"ל להודות בנוסח "על הניסים" הנאמר בברכת

הודאה[19] ועליהם אומר הרמב"ם "להוסיף בשבח האל והדיה לו על הניסים שעשה לנו".

ולפי דברינו נראה, שדווקא בברכת הודאה תיקנו לומר זאת, שכן היא הברכה שבה אנו מכירים בעובדה שהרוחניות מופיעה דרך הגשמיות. ומסיבה זו דווקא בחנוכה מצינו ש"עיקר חנוכה להודאה נתקנה"[20] שכן בחנוכה עיקר המלחמה היה על העובדה שיש מציאות רוחנית המתבטאת גם במציאות הגשמית ופועלת בה ובה צריכים אנו להכיר ועל כך שהקב"ה פועל בעולמנו עלינו להודות לו.

מלאי הוד מרוממים אנו את המציאות כולה, כשלהבת זו של נרות החנוכה, עד שיעלו מאליהן אל שורשם. והודאה עצומה ממלאת את ליבנו על ניסין בימים ההם ובזמן הזה.